

Sport kao dio turističke ponude u Hrvatskoj

Srnc Kovačić, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:414585>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**



Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)



MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Ana Srnec Kovačić

**SPORT KAO DIO TURISTIČKE PONUDE U
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, lipanj 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

Ana Srnec Kovačić

**SPORT KAO DIO TURISTIČKE PONUDE U
HRVATSKOJ**

**SPORTS AS A PART OF THE TOURIST OFFER IN
CROATIA**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

doc. dr. sc. Nevenka Breslauer, prof. struč. stud.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Čakovec, 4. ožujka 2014.

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2014-MTS-I-25

Pristupnik: **Ana Srnec (0313006014)**
Studij: izvanredni studij menadžment turizma i sporta
Smjer: Menadžment sporta

Zadatak: **Sport kao dio turističke ponude u Hrvatskoj**

Opis zadatka:

U ovom radu analizirat će se sportski sadržaji koji su najzastupljeniji u hrvatskom turizmu. Opisat će se individualni i grupni sadržaji, sport specifičnih populacija, ekstremni sport i dr. Objasniti će se smisao aktivnog odmora i na koji način ova vrsta odmora obogaćuje turističku ponudu primorskog i kontinentalnog turizma.

Rok za predaju rada: 1. srpnja 2014.

Mentor:



Dr. sc. Nevenka Breslauer, profesor visoke
škole

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

ZAHVALA

Zahvaljujem svojoj mentorici doc. dr. sc. Nevenka Breslauer, prof. struč. stud. na strpljenju, savjetima i podršci tijekom pisanja ovog završnog rada.

Zahvala ide i mojoj obitelji, posebno suprugu Mihaelu i kćerki Evi na razumijevanju tijekom perioda izrade završnog rada.

Zahvaljujem i Aniti i Domagoju na pomoći i strpljenju za sve moje upite.

Ana Srnec Kovačić

SAŽETAK

Turizam u Hrvatskoj predstavlja jednu od najvažnijih gospodarskih grana te je jedan od glavnih nositelja gospodarskoga razvoja. Hrvatska je mala zemlja bogata prirodnim i kulturnim resursima na kojima se temelji raznovrsna ponuda sportsko - rekreacijskih sadržaja. Područja prirode oko vodenih tokova zaštićeni su dijelovi prirode zakonom proglašeni nacionalnim parkovima, rezervatima, park - šumama, parkovima prirode, zaštićenim krajolicima ili spomenicima prirode. Jadranska obala druga je najrazvedenija obala u Europi i ima 1185 otoka, hridi i grebena te je često vrlo poželjna destinacija među turistima koji se odlučuju za boravak na hrvatskoj obali. Gorski dio Hrvatske turistima također nudi mogućnost za različite sportske aktivnosti, ali i za zimski sportsko - rekreacijski odmor. Kontinentalna Hrvatska obiluje zelenim brežuljcima, rijekama, poljima, bogatom kulturno - povijesnom baštinom te je postala hit destinacija za domaće i strane turiste.

Sportski je turizam bitan faktor jer ima značajni utjecaj na turističku ponudu neke destinacije. Jedan je od najbrže rastućih segmenata u turizmu te utječe na produženje turističke sezone, a ovisi o prirodnim i geografskim obilježjima destinacije. Sportski turizam po nekim podjelama dijelimo na sportski turizam natjecateljskog karaktera, sportski turizam rekreativnog karaktera, a u novije vrijeme često se spominje nostalgijski sportski turizam. Svaki od ovih vrsta sportskog turizma u Hrvatskoj omogućuju produljenje turističke sezone. Stoga je veoma važna strategija sportskog turizma u Hrvatskoj koju pak je nužno primjenjivati i prilagođavati zahtjevima turista koji upražnjavaju sportske sadržaje.

Ključne riječi: turizam, sport, sportski turizam, ponuda, Hrvatska

SUMMARY

Tourism in Croatia represents one of the most important economic branches and is one of the main drivers of economic development. Croatia is a small country that is rich in natural and cultural resources, on which a diverse range of sports and recreational facilities is based. Nature areas around watercourses are protected parts of nature declared by law, national parks, reserves, park-forests, nature parks, protected landscapes or nature monuments. The Adriatic coast is the second most indented coast in Europe and has 1,185 islands, rocks and reefs, and is often a very desirable destination among tourists who decide to stay on the Croatian coast. The mountainous part of Croatia also offers tourists the opportunity for various sports activities as well as for winter sports and recreational vacations. Continental Croatia abounds in green hills, rivers, fields, rich cultural and historical heritage and has become a hit destination for local and foreign tourists.

Sports tourism is an important factor because it has a significant impact on the tourist offer of a destination, it is one of the fastest growing segments in tourism and affects the extension of the tourist season, and it depends on the natural and geographical features of the destination. Sports tourism is divided into sports tourism of a competitive nature, sports tourism of a recreational nature, and in recent times nostalgic sports tourism is often mentioned. Any of these types of sports tourism in Croatia make it possible to extend the tourist season. Therefore, the strategy of sports tourism in Croatia is very important, and it is necessary to apply and adapt it to the demands of tourists who enjoy sports activities.

Keywords: tourism, sport, sports tourism, offer, Croatia

SADRŽAJ

Sažetak

1. UVOD.....	1
2. POJAM SPORTA.....	2
2.1 Turist i turizam	3
3. POJAM SPORTSKOG TURIZMA.....	5
3.1 Povijest sportskog turizma u Hrvatskoj.....	6
3.2 Povezanost sporta i turizma	8
3.3 Motivacija turista	9
4. PRIRODNO-GEOGRAFSKA OBILJEŽJA HRVATSKE	11
4.1 Jadranska turistička makroregija	12
4.2 Gorsko-planinska makroregija.....	13
4.3 Panonsko-peripanonska makroregija.....	15
5. RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA U HRVATSKOJ	17
5.1 Natjecateljski sportski turizam	18
5.2 Ljetno sportsko-rekreacijski turizam u Hrvatskoj	19
5.3 Zimsko sportsko-rekreacijski turizam u Hrvatskoj.....	19
5.3.1 Sljeme	20
5.3.2 Olimpijski centar Bjelolasica.....	21
5.3.3 Skijalište Platak	23
5.3.4 Skijaški centar Rudnik u Tršću.....	24
5.4 Nostalgijski sportski turizam	25
5.5 Oblici sportske aktivnosti	25
5.5.1 Biciklizam u Hrvatskoj	29
5.5.2 Golf u Hrvatskoj	30
5.5.3 Tenis u Hrvatskoj.....	31
5.5.4 Daskanje na vodi pomoću zmaja	33
5.5.5 Ronjenje	34
5.5.6 Rafting	35
5.5.7 Slobodno penjanje	36
5.6 Ekonomski učinci sporta.....	37
6. MOGUĆNOST RAZVOJA TURIZMA U HRVATSKOJ	38
7. ZAKLJUČAK.....	40

1. UVOD

Sport je oduvijek bio jedan od glavnih pokretača koji je ljude poticao na putovanje s ciljem da posjete određenu destinaciju i prisustvuju velikim sportskim događanjima kao aktivni sudionici ili pasivni promatrači. Danas sportski turizam obuhvaća putovanja radi sudjelovanja ili gledanja manjih ili većih sportskih događaja na određenoj turističkoj destinaciji (Breslauer, 2022). Sport je sastavni dio života kroz različite sfere sudjelovanja: amaterski, profesionalno ili samo kao pasivni promatrač.

Današnji sjedilački način života ljude okreće prema zdravijem načinu života, a upravo im ponuda sportsko - rekreacijskih sadržaja na putovanjima i tijekom odmora to omogućuje. Prema Bartoluci (2004.) sportski se turizam promatra kao oblik turizma u kojem turiste privlači ponuda sportsko - rekreacijskih sadržaja koji su ponuđeni kako bi se proveo aktivan odmor te su sportski sadržaji glavni motiv putovanja i boravka turista u određenom turističkom odredištu. Pojava novih trendova u sportu pridonosi masovnom porastu sudjelovanja posjetitelja u mnogim sportskim i rekreacijskim natjecanjima, sportsko - rekreativnim događajima u određenoj destinaciji i sportskim manifestacijama i to s dva gledišta:

1. aktivnih sportaša – profesionalci, amateri, rekreativci
2. pasivnih sudionika – navijači (Breslauer, 2022).

U ovom završnom radu u prvom su dijelu obrađeni osnovni pojmovi sporta, turizma i sportskog turizma te njegovog početka u Hrvatskoj kao i motivacija koja nas pokreće na turistička putovanja. Drugi dio odnosi se na prirodna geografska obilježja Hrvatske i podjelu na makroregije. U trećem dijelu objasniti ćemo podjelu ljetnog sportsko - rekreacijskog turizma, zimskog sportsko - rekreacijskog turizma te natjecateljski sportski turizam, a u novije vrijeme autori sve češće spominju i nostalgijski sportski turizam. U četvrtom ćemo dijelu opisati mogućnosti razvoja sportskoga turizma u Hrvatskoj.

2. POJAM SPORTA

Sport kao pojam dolazi od stare francuske riječi *desporter* što znači provoditi vrijeme, razonoditi se. Skupni je pojam za tjelovježbene aktivnosti u kojima dominira natjecateljski duh, a gdje se njeguju tjelesna svojstva i sposobnosti koje se provjeravaju i unaprjeđuju putem igre, borbe i natjecanja. U današnje vrijeme sport je raširena i popularna društvena pojava i sastavni dio kulture suvremenoga društva (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021).

Prema svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO), sport je samo jedna od tjelesnih aktivnosti definirana kao „svaki tjelesni pokret proizveden od strane skeletnih mišića koji zahtijeva utrošak energije, uključujući one koji se izvode tijekom slobodnog vremena, za prijevoz s jednog mjesta na drugo ili kao dio nečijeg posla“ (World Health Organisation, 2022).

U mnogim izvorima spominje se francuski sociolog George Magnane čija definicija sport opisuje kao aktivnost koja se radi kroz slobodno vrijeme, a u čemu je dominantna fizičko jačanje radom i igrom istovremeno. Ta se aktivnost odvija u natjecanjima koja se odvijaju prema pravilima, a kojima upravljaju specifične institucije te postoji mogućnost preobrazbe u profesionalnu aktivnost.

Ono što je neporecivo – bez sporta nije moguće zamisliti moderno društvo. Kroz sport se u pravilu potiče razumijevanje i suradnja među ljudima na univerzalan način te je pozitivan utjecaj na ljudsko zdravlje i opće stanje izniman. Ekonomski utjecaj sporta također može biti nemjerljiv, pogotovo kad se promatra utjecaj na razvoj proizvodnje, promocije, reklame i drugih marketinških aktivnosti u području turizma, medija, transporta i dr., a samim time njegova funkcija na povećanje zapošljavanja i ekonomski rast.

Sportovi se dijele na:

1. ekipne sportove,
2. individualne sportove (Breslauer, 2022).

U ekipne se sportove ubrajaju sportovi koji se izvode ekipno. To su npr. nogomet, košarka, rukomet, odbojka i dr., dok u pojedinačne sportove ubrajamo sportove gdje se pojedinac sam zalaže za svoje uspjehe, npr. karate, šah, atletika, gimnastika i dr.. Ima sportova koji se mogu izvoditi individualno ili ekipno, tj. u parovima i tu spadaju tenis, umjetničko klizanje i dr. (Breslauer, 2022).

Hrvatska je osvojila brojne medalje na svjetskim, europskim i drugim međunarodnim natjecanjima te je poznata u svijetu kao sportska nacija. Hrvatski olimpijski odbor najviša je sportska udruga koja je osnovana 1991. godine te u okviru njega djeluje 87 nacionalnih sportskih saveza među kojima su 44 olimpijska sporta dok je neolimpijskih 39 sportova (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2022).

2.1 Turist i turizam

Riječ turist i turizam vežemo uz slobodno vrijeme, a potječu od engleske riječi *tour* čije je značenje u početku bilo samo kružno putovanje. Postoji mnogo definicija turizma, a da bi se moglo definirati pojam turizama, treba zadovoljiti nekoliko kriterija kao što su:

1. prostorna komponenta
2. obilježja putovanja
3. vremenska komponenta
4. svrha putovanja (Čavlek, et al., 2011).

Svjetska turistička organizacija Ujedinjenih naroda (UNWTO) predložila je definiciju koja glasi „Turizam uključuje aktivnosti proizašle iz putovanja i boravka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju.

Iz definicije prema UNWTO-u proizlazi pet temeljnih obilježja turizma:

- bez putovanja, kretanja ljudi i njihovog boravka ne bi bilo turizma
- putovanje i boravak moraju biti izvan sredine u kojoj osoba živi

- definiran je vremenski interval, odnosno kružno putovanje (domicil-turistička destinacija-domicil)
- svrha putovanja nije vezana uz zapošljavanje u destinaciji
- turisti troše novac u turističkoj destinaciji (Čavlek, et al., 2011).

Postoji mnogo definicija turizma u svijetu jer je turizam društveno i ekonomska pojava koju proučavaju mnogi znanstvenici pa su neke od opće prihvaćenih definicija:

- prema E. Choenu „turist je dobrovoljni, privremeni putnik koji putuje u očekivanju zadovoljstva koja mu mogu pružiti novosti i promjene doživljene na relativno dugom i neučestalom dvosmjernom putovanju” (Čavlek, et al., 2011)
- definiciju turizma koja je prihvaćena u svijetu dali su i švicarski teoretičari Hunziker i Krapf 1942. godine te ona glasi: „Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova gospodarska djelatnost “ (Pirjevac & Kesar, 2002).

Isto tako, Choen (1972.) je klasificirao putnike, odnosno turiste na četiri kategorije ovisno o tome koliko su spremni da se maknu iz svoje zone komfora pa ih je podijelio na:

1. avanturiste - to su putnici koji su spremni izaći iz svoje zone komfora te sami planiraju putovanje i cilj im je da žive s lokalnim stanovništvom tijekom svog putovanja
2. istraživači - napuštaju svoju zonu komfora, sami organiziraju putovanje, ali se drže bazičnih ruta
3. individualni masovni turist - veći dio putovanja organiziran je putem agencije, ali donosi i određene samostalne odluke sam jer mu ruta nije u potpunosti zadana
4. organizirani masovni turist - vrijeme na putovanju provodi u sigurnoj zoni te nije sklon avanturama i ne donosi samostalne odluke (Vukušić, 2020).

3. POJAM SPORTSKOG TURIZMA

Sportski je turizam selektivni oblik turizma u kojem prevladavaju sportski motivi kao razlog putovanja i boravka u određenim turističkim destinacijama. UNWTO (The World Tourism Organisation) također je predložio definiciju za sportski turizam koji je, prema njima, vrsta turističke aktivnosti koja proizlazi iz iskustva putovanja turista koji, u funkciji gledatelja ili aktivnog dionika, sudjeluje u sportskom događaju koji općenito uključuje komercijalne i nekomercijalne aktivnosti natjecateljske prirode.

Ljudi koji putuju sve su više zainteresirani za putovanja tijekom kojih će sport biti njihova primarna aktivnost odmora bez obzira sudjeluju li aktivno ili pasivno. Stoga je sportski turizam postao jedan od najbrže rastućih sektora u turizmu. Sportski je turizam specifičan oblik turizma koji nudi koristi destinacijama koje ga uvrštavaju u svoju ponudu čak i izvan glavne turističke sezone što rezultira posrednim i neposrednim ekonomskim učincima u destinacijama poput motivacije za izbor turističke destinacije, povećanje izvanpansionske potrošnje, produženje sezone, unapređenje raznolikosti i kvalitete turističke ponude i slično.

„Turizam i sport ne samo da su postali dvije vrlo popularne, globalne, društvene aktivnosti koje su se izrazito razvile od dvadesetog stoljeća do danas, već su obje aktivnosti postale dio naše globalne kulture“ (Bartoluci & Čavlek, 2007).

U 21. stoljeću sve se više ljudi rekreativno bavi određenim sportom kako bi zadovoljili potrebe za kretanjem, ispunili slobodno vrijeme te poboljšali svoje zdravstveno stanje. Rekreacija je uz profesionalni sport postala jedan od glavnih motiva putovanja u određenu turističku destinaciju pa samim time dolazimo do pojma sportsko - rekreacijski turizam. Pod pojmom sportsko - rekreacijskog turizma podrazumijevamo oblik turizma koji je usmjeren na zadovoljavanje čovjekovih potreba za kretanjem, igrom, aktivnim odmorom i zabavom pa se stvaranjem navike aktivnog i svrhovitog provođenja vremena utječe i na očuvanje zdravlja ljudi (Bartoluci, 2003).

Sve je popularniji nostalgijski sportski turizam koji je potaknut različitim vanjskim utjecajima koji se u sportskom kontekstu odnose na različite sportske objekte, događaje, ekipe, sportaše (Dodig, et al., 2022).

3.1 Povijest sportskog turizma u Hrvatskoj

U Opatiji je 1884. godine izgrađena Villa Angiolina prikazana na slici 1. Ona se danas smatra prvim hrvatskim hotelom te je sjedište Hrvatskog muzeja turizma. Možemo reći da od te godine kreće i razvoj suvremenog turizma u Hrvatskoj. Iste godine u Opatiji je otvoren i hotel Kvarner, u Crikvenici je otvoren hotel Therapia 1894. godine, dok Dubrovnik svoj prvi hotel Imperial dobiva 1914. godine. Opatija je 1889. godine bila proglašena lječilištem. Kontinentalni turizam u to doba cvate; 1861. na Plitvicama je otvorena „Carska kuća“ s 15 postelja, a Krapinske toplice dobile su hotel sa 128 soba (Vukonić, 2005).

Slika 1. Villa Angiolina u Opatiji



Izvor: <https://www.visitopatija.com/villa-angiolina-p471>

Prvi objekti u funkciji sportsko - rekreacijske ponude u turizmu za potrebe gostiju izgrađeni su 1966. godine u Baškoj na otoku Krku i u Crikvenici. Trend u svijetu u naprednim suvremenim zemljama potvrdio je ispravnost teze o značaju primjene različitih sadržaja sportske rekreacije za potrebe gostiju u turizmu. To je bio poticaj otvaranju dvaju novih eksperimentalnih centara za sportsku rekreaciju u turizmu i to u Puli na Verudelli i u Makarskoj na gradskoj plaži (Bartoluci & Čavlek, 1998).

S obzirom da su rezultati bili pozitivni, krenuli su se otvarati i drugi centri sa sportsko - rekreacijskim sadržajima u Puli (Verudella i Zlatne stijene), Rovinju (Ville Rubin koje su prikazane na slici 2 i hotel Eden), Umagu, Omišu, Bolu na Braču, Loparu i Rabu. Uvidjela se značajnost ponude sportsko rekreacijskih sadržaja za razvoj turizma te da ona utječe na produljenje turističke sezone, odabiru turističke destinacije kao i kvaliteti turističke ponude. Na slici 2 prikazane su Ville Rubin koje se nalaze u Rovinju.

Slika 2. Villas Rubin u Rovinju



Izvor: <https://www.rovinj.com/hr/resort/villas-rubin>

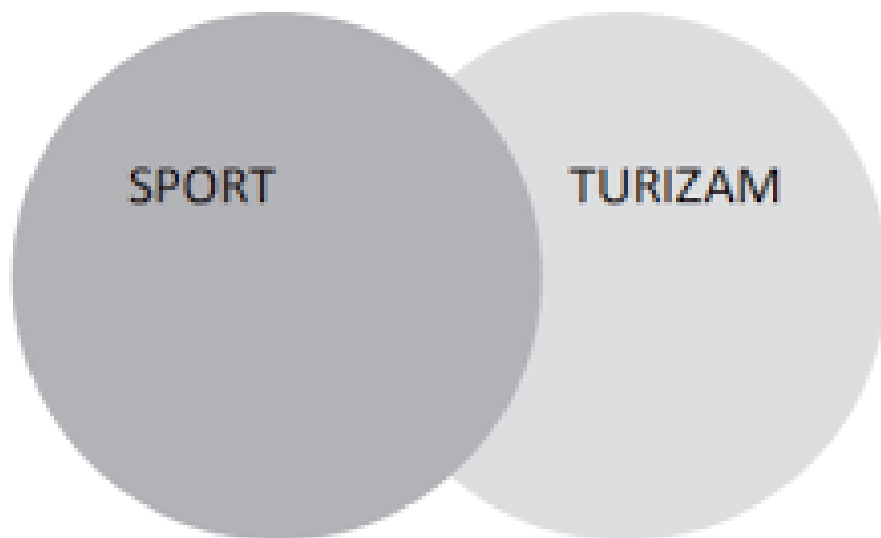
3.2 Povezanost sporta i turizma

Sport i rekreacija u suvremenom turizmu postaju nezaobilazan sadržaj boravka, a često i glavni motiv kraćih i dužih putovanja u određenu destinaciju pa se stoga sportski turizam mora izdvojiti kao zasebna vrsta turizma odnosno sportsko - rekreacijski turizam (Bartoluci & Čavlek, 1998).

Turizam i sport dvije su djelatnosti koje su međusobno povezane što proizlazi iz činjenice da su nositelji tih dva oblika djelatnosti u pravilu isti subjekti. U starome Rimu i Grčkoj sport je bio pokretač zbog kojeg su ljudi putovali kako bi prisustvovali sportskim priredbama. S vremenom je sport u turizmu dobio širu ulogu te je stvoren novi odnos između turizma i sporta (Bartoluci & Čavlek, 1998).

U suvremenom turizmu sport je dobio novu, mnogo širu ulogu. Sport u suvremenom turizmu nema samo promatračku ulogu već je on sa svojim sadržajima i oblicima postao važan sadržaj boravka turista u kojem oni postaju aktivni sudionici različitih sportsko - rekreacijskih aktivnosti. Time sport ulazi u sferu turističkog tržišta i postaje generatorom dodatnih ekonomskih vrijednosti u turizmu (Bartoluci & Čavlek, 1998). Na 3. slici prikazana je povezanost između sporta i turizma.

Slika 3. Povezanost turizma i sporta



Izvor: Hinch, T. & Higham, J. (2004): Sport Tourism Development, Cromwell Press, Clevedon, str.18

Čovjek potrebu za kretanjem, aktivnim odmorom i oporavkom ispunjava kroz različite sportsko - rekreacijske sadržaje. Ponuda pasivnog odmora nije dovoljna za zadovoljenje turističkih potreba jer turisti traže aktivan odmor i nova iskustva te time dolazi do razvoja sportskog turizma. Povezanost sporta i turizma vidljiva je kroz putovanja i čini glavnu motivaciju za odabir destinacije. Sport je danas neizostavna turistička ponuda te je gotovo nemoguće zamisliti neku turističku destinaciju bez ponude sportsko - rekreacijskih sadržaja.

Autori na različite definiraju sportski turizam pa tako Bartoluci sportski turizam definira kao „turizam u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u turističkom odredištu“ (Bartoluci, 2003) dok prema Hudsonu sportski turizam podrazumijeva „putovanje za vrijeme odmora s ciljem bavljenja sportom, putovanje u destinacije kako bi se promatrao sportski događaj te putovanje s ciljem posjete sportskim atrakcijama“ (Hudson, 2003).

Turizam i sport društvene su pojave koje se pokreću istim motivom, a to je zadovoljenje psihičkih i fizičkih potreba kako bi se postiglo bolje zdravstveno stanje. Razvojem sporta dolazi i do razvoja turizma i obrnuto jer turizam svojim prirodnim resursima i kapacitetima nudi osnovne uvjete boravka turista dok ga sport s druge strane obogaćuje različitim oblicima sudjelovanja u aktivnostima turističke ponude. Faktori razvoja turizma i sporta svode se na tri skupine faktora:

1. faktori turističke potražnje
2. posrednički faktori
3. faktori turističke ponude (Bartoluci & Čavlek, 2007).

3.3 Motivacija turista

Motivacija je proces koji nas pokreće, održava i usmjerava kako bi stigli do željenog cilja. Motivi koji nas pokreću mogu dolazi unutar nas ili iz okoline (Pavlović-Šijanović, 2021).

Turistički motivi mogu se definirati kao unutarnji poticaji koji pokreću čovjeka na putovanje kako bi se isključio od svakodnevnih obaveza. Zdravstveni, rekreacijski i religijski motivi od najranijih su vremena poticali ljude na putovanje. U antičkoj Grčkoj Olimpijske igre bile su glavni motivator putovanja dok su Rimljani bili motivirani putovanjem na velike priredbe.

Motivi se oslanjaju na psihološke momente i zavise od subjektivnih faktora (racionalnih i iracionalnih), objektivnih mogućnosti, socijalne sredine, društvenog položaja, političke situacije, raspoloživog slobodnog vremena i slobodnih sredstava potrebnih za osobnu i turističku potrošnju i sl. (Brunsko, 2002).

Monotona svakodnevica čovjeku stvara potrebu za odmorom i relaksacijom kako bi mogao obnoviti svoje psihofizičke sposobnosti. Kako bi mogao obavljati svakodnevne poslove i zadatke, čovjek prvo mora zadovoljiti primarne potreba kao što su hrana, piće, odjeća i stanovanje. Primarne potreba nazivamo egzistencijalnim potrebama, no osim njih čovjek ima i sekundarne potrebe, a to su želja za samoostvarenjem, poštovanjem, pripadnošću, znanjem, estetikom i dr.. Kroz sekundarne potrebe dolazimo i do turističkih potreba, odnosno turističkih motiva koji potiču čovjeka da se uključuje u turističke tokove i da zadovolji svoje turističke potrebe. Osnovni motivi koji pokreću ljude na putovanje su bijeg od svakodnevice, odmor, zabava, razonoda, upoznavanje kulturno - povijesnih znamenitosti i prirodnih ljepota nekog područja, Međutim, uz osnovne motive razvili su se i drugi motivi kao što su moda, prestiž, snobizam, samoostvarenje i dr..

Na slici 4 vidimo istraživanje koje je proveo institut za turizam Tomas 2019. Godine. Prikazani su najčešći motivi dolaska turista u Hrvatsku na Jadransku obalu te usporedba s kontinentalnom Hrvatskom. Sa slike je vidljivo da su sport i rekreacija zauzeli peto mjesto kao motiv dolaska na jadranski dio Hrvatske dok su na kontinentalnoj Hrvatskoj zauzeli četvrto mjesto (Marušić, 2020).

Slika 4. Motivi dolaska turista u Hrvatsku

MOTIVI* DOLASKA U HRVATSKU					
Rang	Jadranska Hrvatska	%	Rang	Kontinentalna Hrvatska	%
1.	More	81,5	1.	Priroda	31,7
2.	Priroda	56,2	2.	Touring, sightseeing	26,0
3.	Gradovi (city break)	23,8	3.	Gradovi (city break)	25,9
4.	Touring	21,0	4.	Sport i rekreacija	24,1
5.	Sport i rekreacija	14,9	5.	Posao	21,7
6.	Kultura i umjetnost	12,7	6.	Kultura i umjetnost	15,7
7.	Gastronomija	6,6	7.	Planinarenje	9,8
8.	Zabava i festivali	5,5	8.	Sela	9,6
9.	Sela	4,5	9.	Gastronomija	6,6
10.	Manifestacije i događanja	4,2	10.	Manifestacije i događanja	6,3

<https://www.iztg.hr/files/file/RADOVI/KNJIGE/TOMAS-Hrvatska-2019.pdf>

4. PRIRODNO - GEOGRAFSKA OBILJEŽJA HRVATSKE

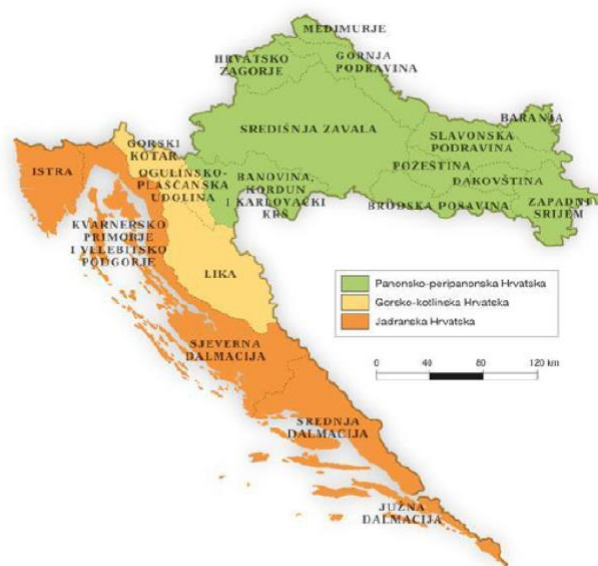
Sportski se turizam u prostornom i razvojnom turističkom planiranju, oblikovanju sportsko - rekreacijskih sadržaja i oblikovanju njegove kvalitete temelji na svojstvima i karakteristikama prirodno - geografskih elemenata i faktora, odnosno na prirodnim resursima nekog prostora. Na karakteristikama i svojstvima tih resursa turisti zadovoljavaju sportsko - rekreacijske potrebe te se na temelju njih određuje oblik i način turističke i ekonomske valorizacije prostora, odnosno utječu na odabir sportsko - rekreacijskih objekata, sadržaja i programa (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Hrvatska po sastavu ima atraktivne i bogate prirodne resurse koji se mogu prostorno rasporediti u tri turističko geografske regije:

1. Jadranska turistička makroregija
2. Gorsko-planinska turistička makroregija
3. Panonsko-peripanonska turistička makroregija (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Slika broj 5 prikazuje regionalnu podjelu Hrvatske na makroregije gdje vidimo da je zelenom bojom označena Panonsko-peripanonska makroregija, žutom bojom označena je Gorsko-planinska makroregija, a narančastom bojom Jadranska regija.

Slika 5. Regionalna podjela Republike Hrvatske na tri makroregije



Izvor: https://srednja-skola.github.io/geografija/PDF/strukovne/ht/HT4_Prezentacija_za_ponavljanje.pdf

4.1 Jadranska turistička makroregija

Hrvatska ima veliku razvedenost obale te njezina dužina iznosi 5790 km, a obuhvaća prostor otoka, obale i sumediterranskog zaleđa od rta Savudrije do Prevlake na jugu. Koeficijent razvedenosti obale je 10,2 te je poslije norveške obale najrazvedenija obala u Europi.

Krški reljef i klima uvjetovali su razvoj specifičnog biljnog i životinjskog svijeta na kopnu pa se u ovoj makroregiji nalazi šest nacionalnih parkova: Mljet, Kornati, Paklenica, Sjeverni Velebit, Brijuni, Krka. Bogata je i parkovima prirode te strogim rezervatima.

Karakteristike terena pružaju dobre uvjete za stvaranje pješačkih i biciklističkih staza, ali i staza za jahanje, tenis, golf, terena za igranje odbojke na pijesku. Plaže jadranske regije pružaju mogućnosti za različite vrste aktivnosti poput aerobika, vježbanja u vodi, izgradnju vodenih parkova. Stvoreni su dobri uvjeti za plivačke aktivnosti, jedrenje na dasci, ronjenje, nautiku, ali i mogućnosti da se provodi zdravstveni turizam u zimskim mjesecima uz ponudu različitih sportsko - rekreacijskih sadržaja. (Bartoluci & Čavlek, 2007)

Unutrašnjost Jadranske makroregije, odnosno njezino zaleđe isto tako pruža mogućnosti razvoja širokog spektra sportsko - rekreacijskih aktivnosti, posebno planinarenja, speleoloških istraživanja, zmajarenja, *bungee jumpinga*, slobodnog penjanja, motociklizma, biciklizma, raftinga. Razlog su planinski masivi Velebit, Biokovo, Dinara i dr. koji se tamo nalaze. Na slici broj 6 vidimo *bungee jumping* sa Šibenskog mosta koji je često glavna atrakcija među turistima.

Slika 6. Bungee jumping sa Šibenskog mosta

Izvor: <https://www.sibenik-tourism.hr/stranice/bungee-jumping/36/it.html>

Jadranska makroregija najvažnija je turistička destinacija Hrvatske. Odmor, relaksacija na moru, sport, rekreacija i fitness glavni su motivi dolaska domaćih i stranih turista na ovu destinaciju. Odlični su uvjeti za plivačke aktivnosti i skijanje na vodi, jedrenje na dasci, ronjenje, vaterpolo, nautiku i jedrenje na raznim plovilima, a u zimskim mjesecima za razvoj zdravstvenog turizma uz specifične oblike sportsko - rekreacijskih aktivnosti (Bartoluci & Čavlek, 2007).

4.2 Gorsko - planinska makroregija

Gorsko - planinska makroregija prostire se od slovenske granice na zapadu do bosansko - hercegovačke granice na jugoistoku te obuhvaća planinsko brdski prostor Like i Gorskog Kotara. Relativno visoke planine (Risnjak, Velika i Mala Kapela, Plješivica, itd.), rijeke (Čabranka, Kupa, Gacka, Lika), prirodna i umjetna jezera (Plitvička jezera, Bajer, Sabljaci), polja u kršu i drugi krški nadzemni i podzemni oblici (špilje), raznovrsnost biljnog i životinjskog svijeta (posebno u šumskih ekosustavima) osnovni su prirodni turistički resursi ove makroregije koja po svojim karakteristikama i svojstvima može privući značajan broj posjetitelja i potaknuti razvoj mnogobrojnih vrsta i oblika turizma i sportsko - rekreacijskih aktivnosti (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Visoki stupanj atraktivnih prirodnih resursa koji posjeduje Gorski Kotar može privući domaće i inozemne turiste, a posebno one koji su zainteresirani za lovni, ribolovni i zdravstveni turizam. Privlači i posjetitelje koji preferiraju zimske sportove (skijanje, planinarenje, šetnje, razgledavanje špilja, ponora), ali isto tako i posjetitelje koji su zainteresirani za kupanje, veslanje te rafting u ljetnim mjesecima. Posjetitelji, odnosno turisti imaju mogućnost razgledavanja i Nacionalnog parka Risnjak koji je prikazan na slici broj 7 i botaničkog rezervata planine Klek.

Slika 7. Nacionalni park Risnjak



Izvor: <https://smart-travel.hr/nacionalni-park-risnjak-2/>

U Lici se nalazi Nacionalni park Plitvička jezera prikazan na slici broj 8 i planinski masivi Velebita, Velike i Male Kapele te Plješivice na kojima se razvija planinarenje, speleološka istraživanja, lov, zimski sportovi. Vrlo su privlačne i rijeke i dolinska proširenja rijeka Gacke i Like zbog mogućnosti razvoja ribolova, kupanja i drugih sportsko - rekreacijskih aktivnosti.

Slika 8. Nacionalni park Plitvička jezera

Izvor: <https://zastita-prirode.hr/zasticena-priroda/nacionalni-parkovi/nacionalni-park-plitvicka-jezera/>

Najvažniji sportski sadržaji su klizalište i višenamjenska dvorana u Delnicama, staze za sanjkanje i skijanje Čelimbaša (Mrkopalj), skijaški centar Begovo Razdolje, Regionalni sportsko - turistički centar Platak i dr..

4.3 Panonsko - peripanonska makroregija

To je prostor koji se proteže smjerom od zapada do istoka, odnosno od zapadne granice sa Slovenijom do istočne granice s Vojvodinom. Prirodni turistički resursi relativno su skromni. Međutim, to područje ima određene prednosti u razvoju sportsko - rekreacijskih aktivnosti. Planine (Kalnik, Psunj, Papuk, Plešivica, Samoborska gora), park-šume (na primjer, Medvednica), specijalni rezervati (Kopački rit, Lonjsko polje) te rijeke (Sava, Drava, Dunav, Kupa, Mrežnica, Dobra, Korana, Lonja) imaju uglavnom regionalno turističko - izletničko značenje. Prirodni i turistički resursi pružaju dobre uvjete za razvoj sportsko - rekreacijskih aktivnosti, posebno ribolova, kupanja, veslanja i raftinga na rijekama i jezerima. Ravničarski prostori omogućuju bavljenje brojnim sportovima kao što su nogomet i mali nogomet, odbojka, rukomet, ragbi, golf, šetnje i planinarenje blagim nagibima planinskih uzvišenja te jahanje ili trčanje u slikovitoj prirodi (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Panonsko - peripanonska makroregija bogata je brojnim biciklističkim stazama, planinarskim putevima, rijekama koje nude mogućnosti za ribolov, ali i rafting, kajaking i kanuing, šumama za lov i vožnju quad vozilima, teniski i golf tereni te ostala sportska infrastruktura. Razvijen je seoski i zdravstveni turizam kroz ponudu ljekovitih toplica poput Varaždinskih, Stubičkih, Krapinskih i Tuheljskih toplica tokom cijele godine.

Međimurska županija nalazi se na sjeveru Hrvatske između rijeka Mure i Drave te nudi razne mogućnosti sportskih aktivnosti (rafting, paintball, vožnja quadovima, biciklizam, jahanje, trim staze za hodanje, golf tereni, ribolov...). Najpoznatiji centri za sportske aktivnosti u Međimurskoj županiji su *Accredo centar* u Zasadbregu (nudi avanturističke sportske aktivnosti poput ziplinea, vožnje quad vozilima, paintbala, penjanja na umjetnu stijenu i dr.), *Adventure mini golf tereni*, *Aton* sportska dvorana u Nedelišću, *Gradski bazeni Marija Ružić*, *Aquilla fitness*. Turizam se u Međimurskoj županiji razvija iz godine u godinu te je ona poznata po raznim sportskim događajima u regiji, a neki od njih su *Vincekov pohod* (šetnja međimurskim bregovima i posjet vinarijama), *Čakovečki polumaraton Zrinskih*, *BIMEP* (vožnja biciklima po Međimurju), *Speedway Grand Prix Challenge* u Donjem Kraljevcu, teniski turnir *Punčec Open*, Svjetsko prvenstvo u ribolovu za klubove koje se održava u Prelogu, Kup grada Preloga u preponskom jahanju, *Velika nagrada grada Čakovca* (dvije utrke autima koje se održavaju dva dana) i mnoga druga događanja (Turistička zajednica Međimurske županije, 2013).

Turizam u Međimurju raste iz godine u godinu te je Međimurka županija osvojila naslov Europske regije sporta 2022. godine. Filip Ude (osvajatelj olimpijskog, svjetskog i dvostrukog europskog srebra), Lucija Lesjak (osvojena bronca na Svjetsko prvenstvu u karateu i prvakinja u konkurenciji seniora), Antonija Ružić (najbolja juniorska tenisačica Europe), Drago Vabec, Robert Jarni, Tijana Tkalčec, Marin Vukoja, Branko Zorko, Sandra Paović neki su od poznatih sportaša koji dolaze iz Međimurja (Breslauer, 2022).

5. RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA U HRVATSKOJ

Mnoge se zemlje okreću sportskom turizmu kao glavnom nositelju gospodarskog razvoja jer turizam i sport postaju vodeće ekonomske aktivnosti u svijetu. Hrvatska ima dugogodišnju tradiciju turizma, brojne sportske uspjehe i vrhunske sportaše koji su najbolji promotori Hrvatske. Hrvatska je bogata kulturnom i povijesnom baštinom, prirodnim atrakcijama, povoljnom klimom, jadranskom obalom, blizinom europskih emitivnih središta, posjeduje sportske objekte i destinacije što čini osnovu za razvoj turističke ponude (Breslauer, 2010).

Bez obzira uključuju li se turisti aktivno ili pasivno u sportsko - rekreacijske sadržaje, sport je glavni motiv njihovog putovanja pa su se tako mnoge destinacije razvile u turističke destinacije. Turističke destinacije koriste sport za promociju i dopunu turističke ponude te je sport postao njezin važan dio jer ljudi svojim sudjelovanjem u aktivnostima na odmoru vode računa i o svom zdravlju.

Autori Bartoluci i Čavlek razvoj sporta i sportske rekreacije u Hrvatskoj dijele na tri oblika:

1. natjecateljski sportski turizam
2. zimsko sportsko-rekreacijski turizam
3. ljetno sportsko-rekreacijski turizam (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Prema (Breslauer, 2022) sportski se turizam dijeli na pet kategorija gdje svaka od njih ima nekoliko podjela:

1. sportske manifestacije (olimpijske igre, regionalna/nacionalna/međunarodna sportska natjecanja, svjetska prvenstva, ligaška natjecanja, prijateljska natjecanja, utrke/regate, sportski festivali)
2. sportske atrakcije (sportski muzeji, sportske konferencije, sportski tematski parkovi, bungee jumping, rafting na brzim vodama, golf tereni, skijališta, stadioni, sportske škole)
4. sportske ture (profesionalne sportske ture, ture sportskih škola, obilasci sportskih ustanova/lokacija/događaja, safari igre, biciklističke ture i ture pješaćenja, ture trekkinga/planinarenja, ski izleti, avanturističke ture, ronjenje)

5. sportski resorti (golf resorti, ski resorti, fitness i spa resorti, tenis resorti, rančevi, multifunkcionalni sportski resorti, sportski hoteli)
6. sportska krstarenja (luksuzna sportska krstarenja, golf/tenis krstarenja, krstarenje sportskim konferencijama, kanuing/kajaking, jedrenje, fitness i zdrava krstarenja).

U sportskom turizmu (Gibson, 1998.) izdvaja nostalgični sportski turizam koji obuhvaća putovanja na mjesta gdje su odigrani veliki sportski događaji, posjetu rodnim mjestima vrhunskih sportaša.

5.1 Natjecateljski sportski turizam

Natjecateljski sportski turizam odnosi se na putovanja u kojima je cilj sudjelovati u određenim sportskim natjecanjima. Obuhvaća sva putovanja radi nastupanja na domaćim ili međunarodnim sportskim natjecanjima. Uglavnom se izvodi u većim hrvatskim gradovima (Zagreb, Osijek, Split, Rijeka), ali i onim manjim (Umag, Rovinj). To su npr. teniski turnir *ATP Croatia Open Umag*, međunarodni golf turnir na Brijunima ili jedriličarske regate u Splitu i Rovinju.

Sudjelovanje na natjecateljskim sportskim događajima dijeli se na aktivno ili pasivno sudjelovanje. Aktivno sudjelovanje obuhvaća sudjelovanje sportaša, trenera i pomoćnog osoblja za razliku od gledatelja koji spadaju u pasivne sudionike (Škorić, 2010).

Prema (Breslauer, 2022.) natjecateljski sportski turizam obuhvaća sva putovanja u kojima se sudjeluje u određenim sportskim natjecanjima od domaćih do međunarodnih čiji su sudionici sportaši, treneri, pomoćno osoblje i gledatelji sportskog događaja.

5.2 Ljetno sportsko-rekreacijski turizam u Hrvatskoj

Ljetni sportsko - rekreacijski turizam može se odvijati na moru, planinama, rijekama ili jezerima, a obuhvaća razvoj sportova na vodi (plivanje, jedrenje, skijanje na vodi), rafting, biciklizam, jahanje, pješaćenje, trčanje, golf, tenis, ovisno o orijentaciji na individualne ili grupne sportova. Orijentacija Hrvatske na turizam u ljetnim razdobljima omogućuje razvoj ljetno sportsko - rekreacijskih aktivnosti koje će omogućiti dodatnu vrijednost za sportskog turista. Hrvatski ljetni sportsko - rekreacijski turizam ne ovisi samo o primorskoj obali nego i o aktivnostima koje su vezane za unutrašnji dio zemlje.

Aktivnosti koje su ponuđene za vrijeme boravka u Hrvatskoj su vožnja biciklom, golf, jahanje, plivanje i kupanje, šetnja u prirodi, jedrenje, planinarenje, odbojka, rafting, kajaking, zmajarenje, daskanje na vodi pomoću zmaja, ribolov, ronjenje i dr.. Neke od tih aktivnosti bit će opisane u daljnjem nastavku rada pod oblicima sportskih aktivnosti.

5.3 Zimsko sportsko - rekreacijski turizam u Hrvatskoj

Zimsko sportsko - rekreacijski turizam veže se uz aktivnosti koje se provode na planinskim područjima (Velebit, Gorski kotar, Medvednica, Platak) .

U zimskom sportsko - rekreacijskom turizmu zimski sportovi su najvažniji motiv putovanja i boravka u određenim zimskim turističkim centrima. Većina ljudi odlazi u takve centre samo zbog mogućnosti bavljenja zimskim sportovima, odnosno skijanja, skijaškog trčanja, sanjkanja, klizanja (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Iako su skijaški i planinski centri u Hrvatskoj slabije razvijeni u odnosu na ostale europske zemlje, porast broja skijaša i ljubitelja zimskih sportova dovela je do ubrzanog razvoja različitih oblika turističke ponude u zimskom sportskom turizmu.

Prema podacima Hrvatskog olimpijskog odbora i Hrvatskog saveza „Sport za sve“, Hrvatska danas ima oko 200 000 skijaša koji svake godine putuju na skijanje, većinom u susjedne zemlje, a samo manji dio posjećuje zimske centre u Hrvatskoj. To su razlozi za pokretanje intenzivnijeg razvoja zimskih sportskih centara u Hrvatskoj te su potrebna ulaganja u sportsko - rekreacijske objekte, prometnice i postojeće smještajne objekte.

Zimski turizam je u Hrvatskoj slabije razvijen u odnosu na primorski turizam, ali ipak postoji nekoliko atraktivnih destinacija kao što su Sljeme, Olimpijski centar Bjelolasica, skijalište Platak, Begovo Razdolje te skijaški centar Rudnik u Tršću o kojima ćemo nešto malo više napisati u nastavku.

5.3.1 Sljeme

Najpoznatije skijalište u Hrvatskoj je Sljeme koje je poznato i po redovnom održavanju skijaške utrke „Snježna kraljica“. Sljeme je vrh planine Medvednica. Trenutno je jedino hrvatsko skijalište koje ima potrebnu opremu koja omogućuje da u njemu sezona skijanja traje cijele zime, ali ipak kapaciteti skijališta, žičara i smještaja još uvijek nisu dostatni za prijam većeg broja skijaša, izletnika i ostalih gostiju.

Ima uređene tri skijaške staze (dvije natjecateljske i jednu za rekreaciju) koje su opremljene opremom za proizvodnju umjetnog snijega, žičarama, skijaškim servisom, uređenim parkingom, ugostiteljskim i hotelskim objektima. Stvoreni su uvjeti za treninge skijaša-natjecatelja, ali i za provedbu natjecanja u određenim skijaškim disciplinama kao što su slalom i veleslalom (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Na slici 9 prikazane su skijaške staze na Sljemenu. Crveni spust je najduža staza i koristi se za FIS Svjetskog skijaškog kupa. Postoje još četiri staze koje se nazivaju Bijeli, Zeleni i Plavi spust te Bijela Livada. Na Bijeloj i Zelenoj stazi nalaze se tri žičare, a na Crvenom spustu nalaze se tri sjedežnice koje imaju ukupni kapacitet za 3330 skijaša. Crveni spust, Bijela livada, Zeleni spust i dijelovi Plavog spusta posjeduju objekte za zasnježivanje. Omogućeno je i noćno skijanje na stazama Crvenog spusta i Bijele livade.

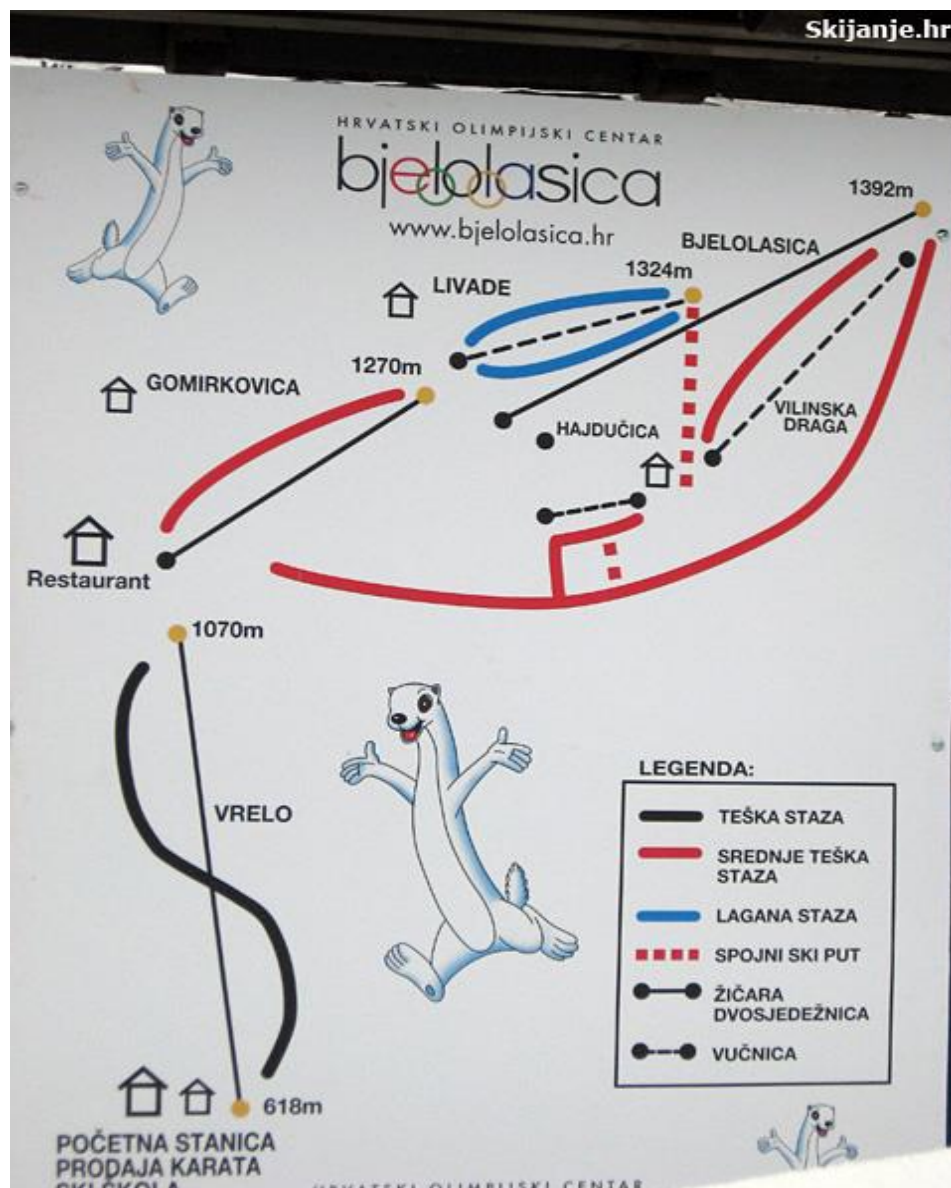
Slika 9. Skijaške staze na Sljemenu

Izvor: <https://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/sljeme?id=12375>

5.3.2 Olimpijski centar Bjelolasica

Najveće je skijalište u Hrvatskoj koje ima osam uređenih staza duljine 5705 metara i 773 metara visinske razlike između najniže i najviše točke. Ukupni kapacitet skijaških staza iznosi 4820 skijaša u sat vremena. Zbog nemogućnosti održavanje sezone na prirodnome snijegu, nameće se potreba za izgradnjom sustava za zasnježavanje koji bi trebao obuhvatiti sve staze (Bartoluci & Čavlek, 2007). Na slici 10 prikazane su staze koje se mogu koristiti na skijalištu Bjelolasica.

Slika 10. Skijaške staze na Bjelolasici



Izvor: <https://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/bjelolasica?id=12413>

Veću iskoristivost smještajnih kapaciteta tijekom cijele godine i povećanje turističkog prometa moguće je ostvariti proširenjem i unapređenjem sportsko - rekreacijske i turističke ponude (Bartoluci & Čavlek, 2007).

5.3.3 Skijalište Platak

Platak je malo skijalište i jedino u Hrvatskoj na kojem se iz žičare može vidjeti more. Skijaški centar Platak smješten je na 1111 metara nadmorske visine, ima ukupno 7 km staza za alpsko skijanje, ali i uređene staze za skijaško trčanje i sanjkanje. Ukupni kapacitet žičara je oko 1500 skijaša u satu. (Bartoluci & Čavlek, 2007)

Platak nudi brojne mogućnosti za sport, rekreaciju te je jednako zanimljiv u svako doba godine zahvaljujući povoljnoj klimi i prirodno okruženju. Nudi skijaške staze prikazane na slici broj 11, biciklističke staze, uređene planinarske šetnice, razna sportska i dječja igrališta, zone za roštilj i piknik.

Slika 11. Skijaške staze na Platku

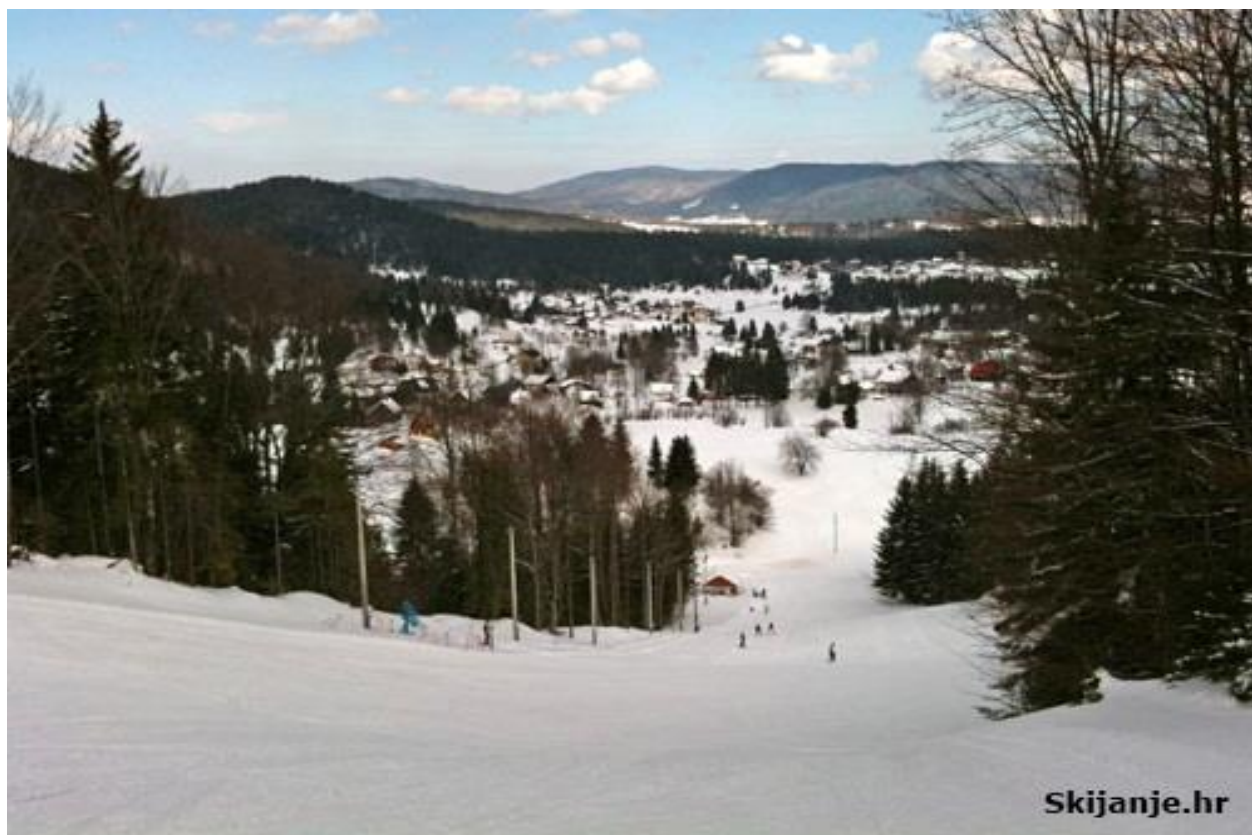


Izvor: <https://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/platak?id=12498>

5.3.4 Skijaški centar Rudnik u Tršću

Skijalište Rudnik jedno je od manjih skijališta u Hrvatskoj, ali ima dobre predispozicije za bolji razvoj. Skijaški teren čine dvije staze za alpsko skijanje te su ukupne dužine oko 1700 metara. Staze spadaju u srednje teške i lake pa odgovaraju srednjoj razini skijaša i početnicima. Uređene su i staze za alpsko trčanje. S obzirom na klimatske uvjete, podloga je isključivo od prirodnog snijega, a ima i žičaru koja vodi nazad do vrha staze. Na slici broj 12 vidi se dio staze za skijanje na skijalištu Rudnik.

Slika 12. Skijalište Rudnik u Tršću



Izvor: <https://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/rudnik---trsce?id=12493>

U neposrednoj okolini zimskog sportsko - rekreacijskog centra Rudnik, osim uređenih skijaških staza zbog pogodnosti terena postoje i povoljni uvjeti za skijaške ture i aktivnosti u obliku sve popularnijeg turno skijanja. Uz mala ulaganja u skijašku infrastrukturu ovaj bi centar mogao zadovoljiti skijaše-natjecatelje i skijaše koji se skijanjem bave rekreativno (Bartoluci & Čavlek, 2007).

5.4 Nostalgijski sportski turizam

Nostalgijski sportski turizam podrazumijeva putovanja u mjesta gdje su odigrani veliki sportski događaji, rodna mjesta vrhunskih sportaša, sportski muzeji, slavna sportska mjesta.

Turisti koji prisustvuju nekom sportskom događaju ili prate sportski događaj putem televizije i medija mogu se vratiti u istu destinaciju radi odmora te posjetiti stadione i mjesta koja su povezana sa sportskim događajem (Breslauer, 2022).

Nostalgijski sportski turizam obuhvaća i trend koji se javlja posljednjih godina, a obuhvaća tematska sportska krstarenja u kojima sudjeluju osobe iz sporta i susrete s poznatim sportskim ličnostima u raznim oblicima (Breslauer, 2022).

5.5 Oblici sportske aktivnosti

Sport i rekreacija imaju vrlo važnu ulogu u turizmu , a to je da se zadovolje čovjekove potrebe za kretanjem, aktivnošću i to u prirodnim uvjetima. Turizam ima mogućnost, ali i zadaću da potakne oporavak, regenerira, revitalizira turista koji je došao na odmor. Sportsko - rekreacijska ponuda u turizmu provodi se trima osnovnim oblicima aktivnosti:

1. slobodnim korištenjem prirodnih resursa i sportskih objekata
2. organizacijskim oblicima sportsko - rekreacijskih aktivnosti
3. programiranim oblicima sportsko - rekreacijskih aktivnosti (Bartoluci & Čavlek, 2007).

Sportsko - rekreacijska ponuda u turizmu primarni je faktor odabira destinacije te se trebaju istražiti želje i interesi turista kako bi se uskladila ponuda i potražnja. Raznolikost i bogatstvo baznih uvjeta turističkog razvoja predstavljaju i temelj razvoja različitih programa u kojima sportsko - rekreacijske aktivnosti imaju važnu ulogu. Odnose se na različite vrste kretanja, aktivnosti i obilazaka određenih područja. Slika 13 prikazuje tipove prirodnih atrakcija prema sadržajima i mogućnostima.

Slika 13. Tipovi prirodnih atrakcija prema sadržajima i mogućnostima

Tip atrakcije	Centri, lokacije, regije	Sadržaji i ciljevi
wellness	hoteli i centri visokih kategorija	zaštita i unaprjeđenje zdravlja, relaksacija, rekreacija, prirodni agensi
termalna kupališta i lječilišta	toplice i lječilišta	terapije, dijagnostika, liječenje, prevencija bolesti
zdravstveni turizam	toplice, centri na moru i u planinama	talasoterapija, dijagnostika, liječenje, terapija, prevencija
sportski turizam	u svim centrima gdje postoje objekti za sport	svi sportovi na kopnu i moru
parkovi prirode	10 parkova prirode	ekoturizam, ture, promatranje ptica, pješačenje, orijentacija u prirodi i sl.
nacionalni parkovi	8 nacionalnih parkova	ekoturizam, ture, promatranje ptica, pješačenje i sl.
rekreativna natjecanja	u svim centrima	sportske igre, regate, triatlon, stari sportovi, seoske olimpijade, tenis i sl.
seoski turizam	ruralne sredine, jadransko zaleđe i kontinentalni dio	seoski radovi, boravak u prirodi, promatranje ptica, učenje
ekstremni turizam	na moru i planinama	ronjenje, speleologija, padobranstvo, alpinizam i sl.
vjerski turizam	vjerski centri	hodočašća, obilazak vjerskih objekata
lovni turizam, ribolov	lovna područja	lov, ribolov, podvodni ribolov

Izvor: Turizam i sport-razvojni aspekti, Bartoluci, Čavlek i suradnici, 2007., str. 97.

Kroz društvene, ekonomske i ekološke učinke sport doprinosi razvoju turizma u određenoj destinaciji, ali i obogaćuje turističku ponudu, pridonosi izgradnji infrastrukture i njezinom poboljšanju, produljuje turističku sezonu, povećava potrošnju turista i jača ugled, odnosno imidž pojedine destinacije na turističkom tržištu (Breslauer, 2022).

Sportski turizam spada u specifične oblike turizma u kojima turisti sudjeluju u različitim oblicima sportskih aktivnosti koje obuhvaćaju različita sportska natjecanja, rekreaciju, boravak u sportskim objektima ili prisustvo sportskim događajima. Predstavlja socijalni, ekonomski i kulturni fenomen koji proizlazi iz interakcije ljudi, aktivnosti i destinacije (*enciklopedija.hr*).

Najčešće aktivnosti u Hrvatskoj koje turisti biraju za vrijeme boravka u određenoj destinaciji, a prema istraživanju koje je proveo institut za turizam Tomas 2019. godine prikazane su na slici 14.

Slika 14. Aktivnosti za vrijeme boravka u destinaciji

AKTIVNOSTI* ZA VRIJEME BORA VKA U DESTINACIJI (%)				
Rang	Aktivnosti	Ukupno	Jadranska Hrvatska	Kontinentalna Hrvatska
1.	Plivanje, kupanje	75,2	78,9	12,6
2.	Razgledavanje gradova ('city sightseeing')	52,8	53,5	40,4
3.	Odlazak u restorane	50,4	49,9	58,7
4.	Posjet povijesnim građevinama	22,9	22,8	23,7
5.	Posjet nacionalnim parkovima, zaštićenim prirodnim područjima	18,7	18,1	28,4
6.	Kupovina (osim svakodnevnih potrepština)	15,2	15,6	7,9
7.	Odlazak na organizirane izlete brodom	14,4	15,1	1,7
8.	Pješačenje	14,1	14,1	13,6
9.	Posjet muzejima, galerijama i izložbama	13,6	13,0	22,5
10.	Jogging, trčanje	12,5	13,1	2,9
11.	Odlazak u klubove, ples, noćni život	11,2	11,6	5,5
12.	Tenis	9,7	10,2	1,6
13.	Korištenje wellness, spa usluga	8,8	8,7	9,0
14.	Ronjenje	8,4	8,9	0,3
15.	Posjet tematskim parkovima	7,6	7,9	2,4
16.	Posjet zabavnim događanjima	7,4	7,4	6,7
17.	Obilazak vinskih cesta, vinarija	7,2	7,4	4,4
18.	Ribolov	6,2	6,4	1,3
19.	Obilazak tematskih cesta	6,1	6,3	2,8
20.	Posjet tradicionalnim događanjima	5,4	5,4	5,8
21.	Vožnja biciklom označenim biciklističkim stazama	5,0	5,1	2,4
22.	Posjet seoskim domaćinstvima	4,9	4,9	6,1
23.	Posjet toplicama	4,0	3,8	7,5
24.	Posjet kulturnim događanjima	4,0	3,9	4,5
25.	Golf	3,7	3,9	0,6
26.	Jedrenje	3,5	3,7	0,0
27.	Posjet sportskim događanjima	3,3	3,3	2,8
28.	Planinarenje	2,8	2,8	3,0
29.	Avanturistički sportovi	2,5	2,5	1,2
30.	Mountain biking	2,4	2,5	1,2
31.	Korištenje zdravstvenih usluga	1,8	1,7	3,6
32.	Sudjelovanje na radionicama	1,6	1,6	1,6
33.	Dvoranski sportovi	1,5	1,5	1,6
34.	Lov	1,4	1,5	0,6
35.	Jahanje	1,4	1,4	0,9
36.	Rafting	1,3	1,4	0,7
37.	Posjet božićnim ili adventskim sajmovima	1,0	0,7	6,2
38.	Nekom drugom	9,4	8,8	18,9
39.	Niti jednom	1,2	1,1	2,9

* Mogućnost više odgovora.

Izvor: <https://www.iztg.hr/files/file/RADOVI/KNJIGE/TOMAS-Hrvatska-2019.pdf>

5.5.1 Biciklizam u Hrvatskoj

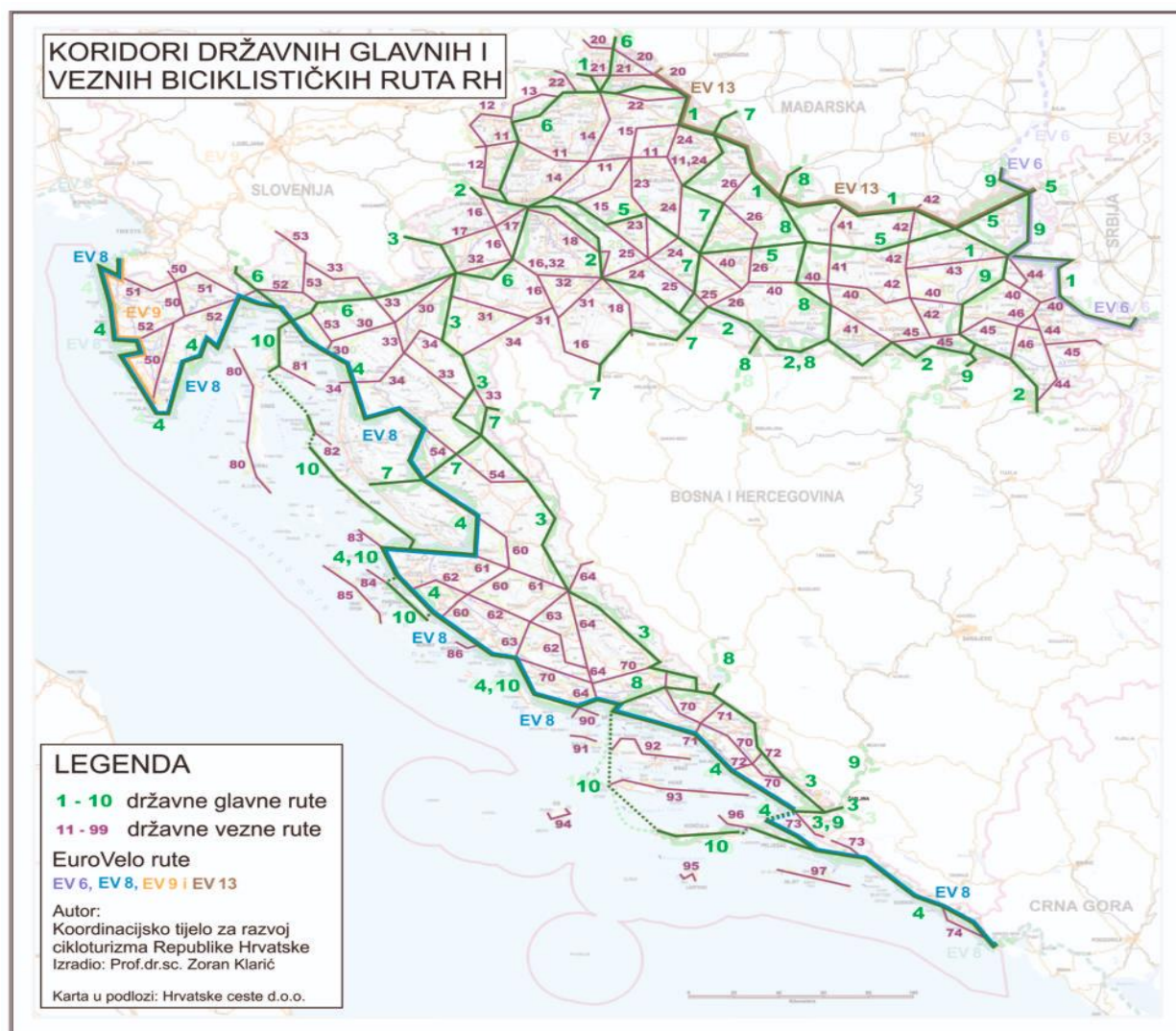
Posljednjih godina biciklizam doživljava sve veću popularnost i sve više turista sa sobom na odmor nosi bicikl. I sve veći broj smještajnih kapaciteta ima u ponudi najam bicikla kako bi turisti mogli aktivno provesti svoj odmor. Zbog položaja, klime i geografskih karakteristika, Hrvatska je idealna destinacija za ciklo turizam. Vožnja biciklom još je jedna od aktivnosti koja vodi turiste u upoznavanje prirode i hrvatskog krajolika bez obzira bave li se biciklizmom rekreativno ili profesionalno.

Biciklizam je dio turizma koji ima veliki potencijal za daljnji napredak, a pomak na tom području vidi se već na obilježavanju biciklističkih staza koje su vidljive na slici broj 13. Hrvatska ima nekoliko osnovnih biciklističkih pravaca kao što su Aurea Pannonia odnosno putevima Panonske doline kojima se ulazi u ruralne krajeve Slavonije. Zagrebačka županija također ima mnogobrojne biciklističke staze od kojih je većina međusobno povezana. Biciklističke staze biogradske rivijere kreću se kroz borove šume oko Pakošтана pa sve do vidikovca Kamenjak.

Kao jedna od najboljih biciklističkih regija nametnulo se Međimurje. Sjeverna Hrvatska ima dvanaest biciklističkih staza, a neke od njih su „Pušipelova“, „Steinerova staza“, „Eko-Mura“, „Mura-Drava“, a prvi licencirani Adria bike hotel otvoren je u Svetom Martinu na Muri (Breslauer, 2022).

Prema (Breslauer,2022.) biciklizam je popularan sport koji je dio sportske rekreacije pogodan za turiste različite životne dobi jer se prilagođava njihovoj tjelesnoj spremnosti.

Slika 15. Biciklističke rute u Hrvatskoj



Izvor: <https://cikloturizam.hr/vijesti/biciklisticke-rute-u-hrvatskoj>

5.5.2 Golf u Hrvatskoj

Golf je danas jedan od najrazvijenijih i najpopularnijih sportova u svijetu te je postao nezaobilazan dio turističke ponude. To je sportska igra na otvorenom u kojoj je cilj pomoću posebnih štapova ubaciti loptice u određenu rupu sa što manjim brojem udaraca. Igralište čini teren koji je prostran, valovit, ispresijecan šumarcima, potocima i jezercima podijeljen na 9,18 ili više dijelova odnosno rupa.

U Hrvatskoj se golf počeo igrati između dva svjetska rata. Tako je na Brijunima početkom dvadesetih godina izgrađeno jedno od najljepših i najvećih golfskih igrališta tadašnje Europe koje je bilo okupljalište europske i svjetske aristokracije i golfske elite. Igralo se također na igralištu u Ičićima kraj Opatije kao i u okolici Splita. U Zagrebu je 1929. godine u Maksimiru otvoren golfski teren s devet rupa. U srpnju 1992. godine šest hrvatskih golfskih klubova osnovalo je Hrvatski golfski savez koji je iste godine postao punopravni član Europske golfske federacije (Bartoluci & Čavlek, 2007).

U Hrvatskoj postoje četiri golf igrališta od 18 polja, dva od devet polja te još deset kvalitetnih vježbališta za golf (Motovun, Stobreč-Split, Tar, Zaprešić, Pula, Poreč, Zmajevac-Baranja, Ilok, Šibenik, Samobor) i sedam improviziranih vježbališta (Krasica- Rijeka, Slavonski Brod, Koprivnica, Medulin, Osijek, Rovinj, Umag).

U organizaciji HGS-a godišnje se organizira oko 30-ak natjecanja u svim kategorijama golfera: djeca, kadeti, juniori, stariji juniori, gospoda, dame, seniori. Najbolji predstavnici po kategorijama vrlo uspješno sudjeluju i na natjecanjima u susjednim europskim zemljama, a reprezentativci na Europskim i Svjetskim prvenstvima. Na svim hrvatskim igralištima redovno se održavaju raznovrsni turniri na kojima uglavnom sudjeluje stotinjak natjecatelja. U sezoni, od travnja do listopada, turniri se održavaju svaki vikend, a u Savudriji i na Brijunima cijelu godinu.

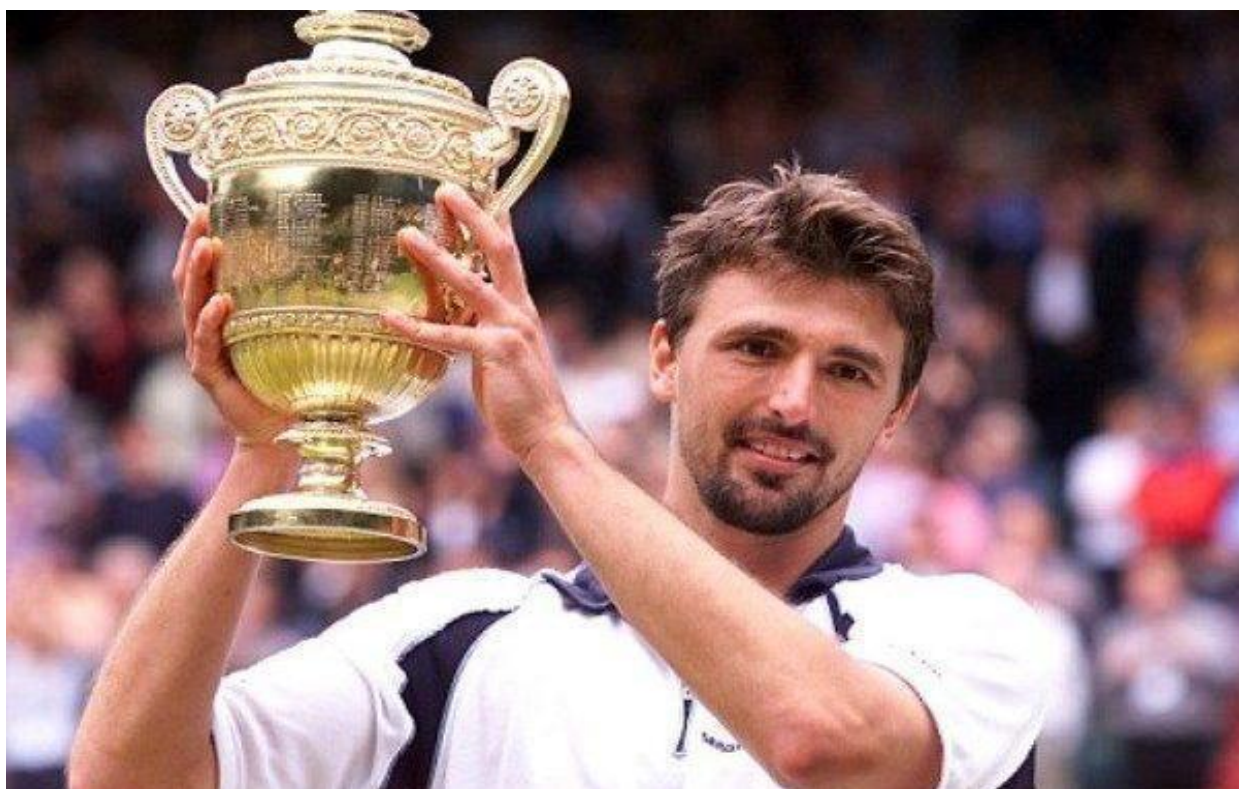
U Međimurju u Toplicama Sv. Martin golf se može igrati čitave godine, 365 dana, 24 sata s obzirom da su greenovi grijani i ima noćno osvijetljen teren. Golf igralište ima devet rupa i teeove od umjetne trave (Breslauer, 2022).

5.5.3 Tenis u Hrvatskoj

Sport i rekreacija sastavni su dio suvremene turističke ponude u kojoj je tenis jedna od najzastupljenijih sportsko - rekreacijskih aktivnosti. Tenis je igra u kojoj se dva igrača (ili četiri ako se igra u parovima) natječu u prebacivanju loptice u suparnikovo polje, reketom i preko mreže, a da pritom protivnik ne uspije istu vratiti. Igra počinje servisom, odnosno udarcem loptice u dijagonalno suprotno polje protivnika. Bod se dobiva ako protivnik ne uspije vratiti lopticu koja je pala u njegov dio terena ili ako protivnik vrati lopticu izvan označenog polja (u „out“).

Franjo Punčec otvorio je seriju uspješnih nastupa Hrvata na Grand Slam turnirima te je dva puta, 1938. i 1939. godine, bio polufinalist Wimbeldona. Splitsanin Goran Ivanišević naš je najuspješniji tenisač svih vremena te je tri puta igrao u finalu Wimbeldona (dva puta u polufinalu da bi 2001. godine konačno osvojio turnir, a prikazan je na slici broj 16). Najuspješnija hrvatska tenisačica je Iva Majoli koja je 1997. godine bila pobjednica Roland Garossa. Na Olimpijskim igrama 1992. u Barceloni Goran Ivanišević osvojio je brončanu medalju, a zajedno s Goranom Prpićem u parovima također je osvojio broncu. Mario Ančić i Ivan Ljubičić 2004. godine na Olimpijskim igrama u Ateni također su u parovima osvojili broncu.

Slika 16. Goran Ivanišević s osvojenim peharom na Wimbeldonu



Izvor: <https://www.eivanec.com/veliki-dan-hrvatskog-sporta-9-srpnja-2001-goran-ivanisevic-senzacionalno-osvojio-wimbledon/>

5.5.4 Daskanje na vodi pomoću zmaja

To je ekstremni vodeni sport koji je kombinacija upravljanja zmajem i surfanja na dasci. Vozač upravlja zmajem na način da mu služi kao jedro kako bi pomoću snage vjetra glisirao na dasci. Snaga zmaja visoko u zraku podiže ih na površinu vode i vuče po njoj dok se nogama stoji na dasci u vezovima. Sa zmajem se upravlja pomoću ručke na koju su pričvršćeni konopi povezani sa zmajem kao što se vidi na slici broj 17. Za bavljenje ovim sportom potrebno je proći određenu obuku te imati odgovarajuću osnovnu opremu koju čine remen, daska za jedrenje, zmaj, ručka, naočale, rukavice te neopren koji se koristi u zimskim mjesecima.

U Hrvatskoj se daskanje na vodi pomoću zmaja može vidjeti i baviti na području ušća rijeke Neretve, u mjestu Viganj na poluotoku Pelješcu, na Bolu na Braču u blizini plaže Zlatni Rat, Ližnju u Istri te na plaži Ždrijac u Ninu. To su idealna mjesta za bavljenje ovim sportom zbog dovoljne količine vjetra koji je potreban za ovakvu vrstu sportske aktivnosti.

Slika 17. Daskanje na vodi sa zmajem (eng. Kitesurfing)



Izvor: <https://www.otok-brac.hr/tours/kiteboarding-courses/BR-TR-204>

5.5.5 Ronjenje

Ronjenjem se u Hrvatskoj mogu baviti samo registrirane tvrtke s odgovarajućim dozvolama te ronjenje spada u ekstremne sportove. Ronjenje je kada čovjek boravi ispod površine vode uz zadržavanje daha ili uz upotrebu ronilačke opreme. U sportsko ronjenje ubrajaju se različite podvodne discipline za koje je potrebna posebna oprema. Osnovnu opremu za ovu vrstu sporta čine maska, disalice, peraje što je prikazano na slici broj 18, ali i ronilačko odijelo koje ima funkciju održavanja tjelesne temperature ronilaca, kompenzator plovnosti, ventili na zahtjev koji propuštaju plin kada ronionec treba udahnuti i ronilačka boca. U Hrvatskoj postoji mnogo lokacija za istraživanje podvodnog svijeta ronjenjem, a neke od lokacija koje bi se mogle izdvojiti su otok Hvar i uvala Vela Grčka koja u svom podmorju skriva špilju s bogati životinjskim i biljnim svijetom, otok Korčula, otok Mljetu i Lastovo.

Slika 18. Ronjenje sa ronilačkom opremom



Izvor: <https://www.adriatic.hr/hr/blog/ronjenje-u-hrvatskoj-4-najbolje-lokacije-za-ronjenje-na-otocima/426>

5.5.6 Rafting

Rafting se može ubrojiti u ekstremne sportove. To je sport u kojem se grupa ljudi spušta gumenim čamcem niz rijeku. Čamac je dugačak tri do šest metara, a napravljen od višeslojne gume s odvojenim zračnim komorama. Svaki sudionik raftinga opremljen je veslom, zaštitnim prslukom i kacigom što je vidljivo i na slici broj 19, a u većini slučajeva raft ima i kormilara koji sjedi na krmi rafta i upravlja, vesla i navodi raft kroz rijeku. Vožnja raftingom po divljim rijekama izazovna je rekreacijska aktivnost i na području Hrvatske najpoznatije su rijeke za rafting Cetina, Dobra, Una, Kupa, Krka, Zrmanja, Korana.

Slika 19. Rafting na Zrmanji



Izvor: <https://magic-croatia.hr/izleti/rafting-zrmanja/>

5.5.7 Slobodno penjanje

Jedno je od ekstremnih sportova te je prikazano na slici broj 20. Osnovna značajka slobodnog penjanja je da se koristi vlastita snaga za napredovanje, a oprema služi samo za osiguranje od padova. Najpoznatije stijene za penjanje u Hrvatskoj nalaze se u NP Plitvička jezera, Marjan Splitu, Markezinoj gredi, na Omišu, otoku Braču, otoku Pagu. Penjati se može i na umjetnim stijenama pa tako u Hrvatskoj postoje i mnoge dvorane s umjetnim stijenama koje se mogu koristiti tijekom cijele godine.

Slika 20. Slobodno penjanje



Izvor: <https://www.outwardboundcroatia.com/blog/sportsko-penjanje/>

5.6 Ekonomski učinci sporta

Sport u turizmu pokretač je dodatnih ekonomskih učinaka koji se realiziraju u okviru turističkih organizacija, ali i izvan turizma. Uključivanjem sporta u turizam stvara se dodatno tržište za različite sportske proizvode i opremu, a najveći se ekonomski učinci ostvaruju u okviru turističkih organizacija ili sportskih poduzeća na temelju prodaje i pružanja različitih sportsko - rekreacijskih sadržaja i usluga, a neki od njih su iznajmljivanje različitih sportskih objekata, korištenje sportskih objekata i opreme, škole učenja različitih sportskih vještina, sportsko - zabavne atrakcije (Bartoluci & Čavlek, 1998).

Industrija sportskog turizma bilježi veliki rast posljednjih godina zbog svijesti o održavanju i unapređenju zdravlja kroz fizičku aktivnost te na taj način promiče sportski turizam i važnost bavljenja sportom (Breslauer, 2022.)

Ekonomske učinke sporta u turizmu moguće je valorizirati kao:

1. izravne ekonomske učinke
2. posredne ekonomske učinke (Bartoluci, et al., 1997).

Izravni ekonomski učinci ostvaruju se na temelju prodaje sportsko - rekreacijskih usluga u sportskim poduzećima dok se posredni ekonomski učinci manifestiraju kroz različite oblike turističkog prometa kao što su produženje turističke sezone, motivacija za odabir turističke destinacije, prevladavanje sezonskog karaktera sezone, povećanje izvanpansionske potrošnje, unapređenje raznolikosti i kvalitete turističke ponude (Bartoluci & Čavlek, 1998).

6. MOGUĆNOST RAZVOJA TURIZMA U HRVATSKOJ

Prema Bresaluer (2022.) održivost sportskog turizma vezana je uz resurse na kojima se razvija, a oni su o svojoj prirodi osjetljivi na prekomjerno iskorištavanje. Ključni resurs kada je u pitanju sportski turizam jest priroda i njezino okruženje te je potrebno postići optimalnu iskorištenost prirodnih resursa kako bi ponuđeni sadržaji bili kvalitetni, ali i kako bi se osigurala ekonomska održivost stvaranjem novih radnih mjesta i stalnih prihoda kroz razvoj malog i srednjem poduzetništva.

Bez obzira na pandemijsku 2020. godinu, hrvatski je turizam u 2022. godini dosegnuo i premašio rezultate iz 2019. godine. Tome je zasigurno pridonijela raznolika ponuda sportsko - rekreacijskih sadržaja koje Hrvatska nudi turistima. U Hrvatskoj je tijekom 2022. godine ostvareno 37 posto više dolazaka i 25 posto više noćenja u odnosu na 2021. godinu što je vidljivo na slici broj 21.

Slika 21. Dolasci i noćenja turista 2021./2022.

	Dolasci			Noćenja				
	2021.	2022.	indeksi 2022. 2021.	2021.	2022.	indeksi 2022. 2021.	2022.	
							struktura noćenja	prosječan broj noćenja po dolasku
Ukupno	12 775 794	17 774 958	139,1	70 201 959	90 040 177	128,3	100,0	5,1
Domaći turisti	2 134 985	2 451 209	114,8	7 354 132	7 752 665	105,4	8,6	3,2
Strani turisti	10 640 809	15 323 749	144,0	62 847 827	82 287 512	130,9	91,4	5,4
Od ukupno stranih turista, prema izabranim zemljama prebivališta								
Austrija	1 025 521	1 453 241	141,7	5 682 370	7 439 907	130,9	9,0	5,1
Češka	720 913	835 402	115,9	4 783 597	5 508 190	115,1	6,7	6,6
Italija	417 253	908 160	217,7	1 996 481	3 897 516	195,2	4,7	4,3
Mađarska	431 257	573 011	132,9	2 286 255	2 808 907	122,9	3,4	4,9
Nizozemska	373 600	528 947	141,6	2 153 507	3 139 135	145,8	3,8	5,9
Njemačka	2 737 013	3 281 187	119,9	19 931 221	23 555 423	118,2	28,6	7,2
Poljska	957 439	1 005 957	105,1	6 287 267	6 335 512	100,8	7,7	6,3
Slovačka	327 294	480 264	146,7	2 189 144	3 071 636	140,3	3,7	6,4
Slovenija	994 990	1 418 967	142,6	6 127 362	7 470 057	121,9	9,1	5,3
Ujedinjena Kraljevina	221 471	695 903	314,2	1 096 876	3 402 723	310,2	4,1	4,9

Izvor: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29506>

Hrvatska je poželjna turistička destinacija, ali bez obzira na dobre rezultate koje ostvaruje, treba spomenuti kako Hrvatska mora uložiti sredstva u sportsku i turističku ponudu prema suvremenim zahtjevima turističke potražnje. Mnogi sportski centri slabije su kvalitete te su potrebna ulaganja. Za takav napredak potrebno je unaprijediti suradnju javnog i privatnog sektora te zakonodavnog okvira koji će dati mogućnost privatnom sektoru da investira u tu vrstu turističke ponude.

Ministarstvo turizma i sporta u Hrvatskoj donijelo je provedbeni program za razdoblje od 2020. do 2024. godine kao i prijedlog Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine gdje turizam i sport navode kao prioritetna područja javnih politika. Donesene su mjere za razvoj turizma i sport te preduvjeti koji bi trebali povećati konkurentnost ukupnog hrvatskog turističkog sportskog sektora razvojem kvalitetne ponude. Planirana su ulaganja u sportsku infrastrukturu, razvoj sportsko - rekreacijskih aktivnosti, načini da se osiguraju kvalitetna radna mjesta, obrazovanje djelatnika u turizmu kako bi se mogla ponuditi kvalitetna ponuda turistima tokom cijele godine. Ulaganjem u infrastrukturu izgradit će se novi sportski objekti, ali i ukloniti nedostaci na postojećim građevinama kako bi se poboljšala kvaliteta ponuđenih sadržaja.

Stvaranjem uvjeta za kvalitetne sportske programe doprinosi se kvalitetnom razvoju sportaša i sve većem broju sudjelovanja na sportskim natjecanjima i aktivnostima, a samim time i postizanju vrhunskih sportskih rezultata i prepoznatljivosti u svijetu.

7. ZAKLJUČAK

Turizam i sport međusobno su povezani iako turizam nije sportska grana. U turističku se ponudu uključuje sve više različitih sportskih aktivnosti. Razvoj sportsko - rekreacijskog turizma vezan je uz proširenje turističke ponude sportskim sadržajima kako bi se obogatila i produžila turistička sezona. Današnji turisti traže aktivni odmor. Zbog toga najčešće odabiru destinacije u kojima je raznolika sportsko - rekreacijska ponuda kako bi mogli aktivno provesti svoj boravak na određenoj destinaciji. Aktivni odmor koji su odabrali za svoje slobodno vrijeme može biti natjecateljskog ili rekreativnog karaktera. Profesionalni sport uz sebe veže aktivno ili pasivno sudjelovanje na sportskom događanju, a upravo taj vid i nostalgijski sportski turizam postali su jedan od glavnih motiva putovanja. Zimski sportsko - rekreacijski turizam uz ljetni sportski rekreacijski turizam osnovni su motivi za sudjelovanjem na različitim aktivnostima ili sportskim događanjima. Zimski sportsko - rekreacijski turizma provodi se uglavnom u planinskim predjelima, odnosno zimskim sportskim centrima ili toplicama. Ljetni se sportsko - rekreacijski turizam provodi na moru, rijekama, jezerima, planinama, a teži se da se ostvaruje kroz čitavu godinu. Sport i rekreacija glavni su motivi odlaska čovjeka na neku destinaciju. Stoga je sportski turizam danas jedan od najmasovnijih selektivnih oblika turizma. Sportsko - rekreacijska ponuda nezaobilazan je sadržaj u turističkim destinacijama i bez toga je nezamislivo provesti neko vrijeme na odmoru. Sportsko -rekreacijski turizam u Hrvatskoj ima dugu tradiciju te je sastavni dio turističke ponude. Sportska događanja i sportske aktivnosti privlače sve više turista koji se aktivno bave sportsko - rekreacijskim aktivnostima. Hrvatska je zbog svojeg geografskog položaja bogatog prirodnim i kulturnim nasljeđem, očuvane prirode te ugodne klime često birana destinacija za aktivni odmor. Turisti u Hrvatskoj imaju mogućnost sudjelovati u različitim oblicima sportskih aktivnosti kao što su biciklizam, golf, tenis, planinarenje, jedrenje, rafting i ostale sportske i rekreacijske aktivnosti. Gospodarstvo Hrvatske ovisi o turizmu pa tako i sportskom turizmu. Stoga je potrebno još više ulaganja u sportski turizam kako bi se sezona s nekoliko mjeseci produžila na čitavu godinu. Produženjem sezone povećala bi se potrošnja turista, a turizam u cijelosti uz sve prateće objekte postaje održivim, a to je preduvjet za dobre rezultate u turizmu. Potrebno je prilagođavati ponudu i pratiti svjetske turističke trendove te uvoditi inovativne sportsko - rekreacijske programe u turističku ponudu.

LITERATURA

1. Bartoluci, M., 2003. *Ekonomika i menadžment sporta*. Zagreb: Informator; Kineziološki fakultet.
2. Bartoluci, M. & Čavlek, N., 1998. *Turizam i sport*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
3. Bartoluci, M. & Čavlek, N., 2007. *Turizam i sport - razvojni aspekti*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Bartoluci, M., Sirotković, J. & Družić, G., 1997. *Ekonomika i menadžment sporta*. Zagreb: HAZU, Fakultet za fizičku kulturu.
5. Breslauer, N., 2010. *Edukacija kadrova za potrebe turizma i sporta u Hrvatskoj s osvrtom na Međimursku županiju*. Čakovec, Međimursko veleučilište.
6. Breslauer, N., 2022. *Sport i rekreacija u turizmu*. Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu.
7. Brunsko, Z., 2002. Turistička motivacija. *Naše more*, 49(1-2), pp. 70-75.
8. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D. & Kesar, O., 2011. *Turizam - Ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Dodig, I., Šetka, A. & Ivanković, M., 2022. Osnovne značajke turizma sportske nostalgije. *ET2eR*, 23 prosinac, pp. 32-37.
10. Hudson, S., 2003. *Sport and Adventure Tourism*. New York: The Haworth Hospitality Press.
11. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. *Sport - Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. [Online]
Available at: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59859>
[Accessed 24 travanj 2023].
12. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2022. *Hrvatska.eu - Zemlja i ljudi*. [Online]
Available at: <https://croatia.eu/index.php?view=article&id=51&lang=1>
[Accessed 14 travanj 2023].
13. Marušić, Z., 2020. *Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj*, Zagreb: Institut za turizam.
14. Pavlović-Šijanović, S., 2021. *Motivacija i kako ju pokrenuti*. [Online]
Available at: <https://www.skole.hr/motivacija-i-kao-ju-pokrenuti/>
[Accessed 20 travanj 2023].

15. Pirjevac, B. & Kesar, O., 2002. *Počela turizma*. Zagreb: Mikrorad; Ekonomski fakultet u Zagrebu.
16. Škorić, S., 2010. *Edukacija stručnjaka sporta u turizmu*. Čakovec, Međimursko veleučilište u Čakovcu.
17. Turistička zajednica Međimurske županije, 2013. *Međimurje - zelena kolijevka*. [Online] Available at: <https://www.visitmedimurje.com> [Accessed 20 travanj 2023].
18. Vukonić, B., 2005. *Povijest hrvatskog turizma*. Zagreb: Prometej.
19. Vukušić, A., 2020. *Turizam i turistička motivacija*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
20. World Health Organisation, 2022. *Physical activity*. [Online] Available at: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>, [Accessed 12 travanj 2023].

POPIS SLIKA

Slika 1. Villa Angiolina u Opatiji	6
Slika 2. Villas Rubin u Rovinju	7
Slika 3. Povezanost turizma i sporta	8
Slika 4. Motivi dolaska turista u Hrvatsku.....	10
Slika 5. Regionalna podjela Republike Hrvatske na tri makroregije	11
Slika 6. Bungee jumping sa Šibenskog mosta	13
Slika 7. Nacionalni park Risnjak	14
Slika 8. Nacionalni park Plitvička jezera	15
Slika 9. Skijaške staze na Sljemenu	21
Slika 10. Skijaške staze na Bjelolasici	22
Slika 11. Skijaške staze na Platku	23
Slika 12. Skijalište Rudnik u Tršću.....	24
Slika 13. Tipovi prirodnih atrakcija prema sadržajima i mogućnostima	26
Slika 14. Aktivnosti za vrijeme boravka u destinaciji	28
Slika 15. Biciklističke rute u Hrvatskoj	30
Slika 16. Goran Ivanišević sa osvojenim peharom na Wimbledonu	32
Slika 17. Daskanje na vodi sa zmajem (eng. Kitesurfing)	33
Slika 18. Ronjenje sa ronilačkom opremom	34
Slika 19. Rafting na Zrmanji.....	35
Slika 20. Slobodno penjanje	36
Slika 21. Dolasci i noćenja turista 2021./2022.	38